

Na Slovenskem in po drugih deželah so se naši bratje te lepe in za nas silno potrebne bratovščine kar v začetku z veseljem poprijeli, a zadnji čas je gorečnost prvih na domačih tleh precej ponehala, kajti v matičnih knjigah, ki so v Mariboru shranjene, je vpisanih udov 152.753, v onih pri sv. Jožefu pa 20.315. Največ izmed teh v onih Mariboru vpisanih se jih je naznanilo iz Moravskega, iz domačih slovenskih krajev pa bi se udje imeli po č. duhovščini k sv. Jožefu naznanjati in z žalostjo se naznanja, da od 1. julija 1875 se je samo 70 novih udov oglasilo; videti je, kakor da bi druge bratrne to posebno katoliško-slovansko hotele zadušiti. Bratje, ne opešajmo, tudi v tej lepi reči ne, da bodo naše molitve po priprošnji sv. Cirila in Metoda preganjanim katoliškim Slovanom še v prihodnosti sprostile stanovitosti, krivovercem in razkoloikom pa spoznanja, da je le ena prava katoliška Cerkev.

Koroški duhovniki so gosposkej zbornici na Dunaju odposlali pismeno prošnjo za izboljšanje duhovniške plače. Iz nje povzememo imenitnejše točke. Prošniki povdarjajo, da je edino pri duhovnikih plača ostala, kakor je bila l. 1780, čeravno se je v teh skoro 100 letih mnogo spremenilo, zlasti, pri plači uradnikov in učiteljev itd. Kakor nekdanj, tako je še sedaj za župnika 315 fl., za kaplana pa 210 fl. nastavljenih. To je očividno premalo. Zanjprej bi naj dobivljali 1) kaplan na deželi 500 fl. 2) kaplan v manjših mestih, trgih in zdravišjih 550 fl. 3) kaplan v Celovcu in v Belaku 600 fl. 4) expositus 600 fl. 5) kurat-beneficijant 600 fl. 6) provizor 600 fl. 7) župnik na deželi [kurat in lokalni kaplani bi se naj odpravili] 800 fl. 8) župniki v občinah, kder so fabrike, fužine ali več, kakor 2000 prebivalcev, 900 fl. župnik v Celovcu in Belaku 1000 fl. 9) prošt, če že kot kanonik nima svoje plače, potem kapiteljski dekan, ki opravlja vsled posebnih pravil dolžnosti prednika 1200 fl. kanoniki pri kolegijatih kapiteljih 800 fl. Razun tega bi naj vsak duhoven, 10 let po ordinaciji počeni, dobival kvin-kvenalno doklade po 50 fl. — 12) Dekanom in dekanijskim administratorjem se naj prizna uradna doklada 200 fl., ki se pa pri odmerjenju pokojnine ne jemlje v poštev. 13) kaplanom in provizorjem bi se naj selitvinski stroški povračevali, če selitve niso sami zakrivili. 14) za preskrbljenje kaplana se naj župnikom prve vrste 300, druge 350 in tretje 400 fl. v račun jemlje.

Penzija se naj vsakemu duhovniku, ki brez lastne krivde v pokoj stopi, nastavi na 400 fl. ne gledé na to, kako dolgo je že služil. Vsakemu, ki je djanski pastiroval 40 let, se naj kot penzija pusti popolna poslednja jegova plača s kvin-kvenalnimi dokladami vred. Pri drugih pa se naj službinski čas v račun jemlje po osminkih tako, da 10—15 let službinskega časa daja pravico do $\frac{3}{8}$, 15—20 let do $\frac{3}{8}$, 20—25 let do $\frac{4}{8}$, 25—30 let do $\frac{5}{8}$, 30—35 do $\frac{6}{8}$, 35—40 do $\frac{7}{8}$ poslednje

plače in kvin-kvenalnih doklad. Z duhovniki, kateri stopijo v začasni pokoj se naj ravna, kakor z penzionisti! (Dalje prihodnjič.)

Gospodarske stvari.

Z semenom pri turšici menjati je dobro.

M. Turšica, katero navadno po naših krajih sadé, ne povračuje delo in trud ž njo v taki meri, v kakoršni bi bilo to želeti. Ona raste na visoko in široko, zavzema toraj veliko prostora, nareja sicer precej dolge stroke ima pa mnogo stebel brez vsega stroka. Navadno nima nobeno steblo več, kakor jeden strok, in na njih več kakor 8 dolgih rajd zrnja, to je prava bela vrana. Barva zrnja je blede žolta, navadno pozno zori, tako, da se dostikrat primeri, da se mora pridelek vkljub našemu južnemu položaju na pol zrel pospraviti in da se potem pokvari. Za porabo je zrnje pred decembrom le, ako se prej v peči ali na peči posuši. Na hektaru 20 hektolitrov, to je že dober pridelek.

Te slabe strani naše navadne turšice so misleče kmetovavce priganjale, da so začeli premišljevati, kako bi bilo mogoče, tem neprilikam izogniti se. Začeli so toraj segati po drugem semenu, posebno po laškem. Dosegli so res tudi prav dobre vspehe ali se tudi v kratkem prepričali, da ni kmalu zrnja, katero bi se tako lahko popačilo in izrodilo, kakor ravno turšica. To se godi zarad preobilnega cvetnega praha in pa ker naša polja navadno niso dosti omejena. Potrebno je toraj leto na leto novega semena si omisliti, kar sicer nima dosti na sebi, ker je ravno za posejatev turšice primeroma le malo semena potrebno in toraj stroški za nakup ne ravno veliki. Ali težavno je bilo dosedaj zanesljivega semena dobiti. Marsikdo se je že opeknel z naročenim semenom in je potem zopet po starem domačem segel. Gorko se je priporočala Wokanovna turšica polutanska (Bastardmais)*. Ta jme je, tako povednje nek izkušnen kmetovavec, naklonilo k novim poskušnjam na debelo. Preteklo leto sem delal skušnje s turšico polutanko, z činkvantinom, kterege sem si pa od dveh različnih krajev naročil in pa z pignoletom. Pa škode po plohad napravljene in neznosljiva vročina ni pripustila natančnega menjenja. Kar pa se je izvedeti dalo, je pa tole: Turšica polutanka (semena sem si naročil v grof Atemsovi semenski prirejavnici v Št. Petru blizu Gradca) se je kot najrodovitnejša sorta skazala. Zarad bobotne rasti potrebuje sicer nekoliko več prostora, kakor druge imenovane sorte, tudi nekoliko kesneje zori in zrno nima tako lepe barve. Činkvantin (seme ravno tam kupljeno, kjer prejšno) je gledé pridelka daleč za polutanko

*) To je turšica, ki se izredí, če se jedna sorta z cvetnim prahom druge sorte oplodi, kar se lahko zgodi, če jedna sorta poleg druge raste. Pis.

ostal. Ravno to velja o drugih činkvantinovih sortah, katerih seme sem si pri Bevilakvi v Veroni naročil. Da obe te dve sorti manj prostora potrebnjete, je obče znano. Pignoleto, kupljen v grof Atemsovi semenski prirejalnici, me je pa najbolj veselo iznenadil. Zavzema še manj prostora, kakor činkvantin, ker je še bolj šibke rasti. Stebla po 2—2.5 metrov visoka so bila le redko kje debelejša od mazinca (malega prsta).

Praznih ali jalovih stebel ni bilo najti, nasproti pa pogostoma stebela s tremi stroki. Stroki so imeli do 24 podolgovatih, seveda le 16 centimetrov dolgih, večidel še krajših rajd zrnja. Zrnje je bilo, rekel bi, natlačeno, na površju skoraj ravno in pri snemanju zadnje dni septembra že tako suho, da je bilo brž brez vsega daljnega pripravljanja že za na mlin. Barva je bila še bolj živa in rumena od činkvantinove. Po množini je bil pridelek le malo zaostal za pridelkom polutanke. Kljub škodi po plohab, ki so nam bile nad tretjino njiv pokončale, se je pridelalo 30 do 40 hektolitrov na hektaru. Kdor gleda posebno na lepo zrnje ali kdor ga na vago prodaja, ta naj le po tej sorti seže, gotovo bode zadovoljen z njo. Kjer se veliko turšice sadi in prideluje, tam se mora posebno na hitro rastoče sorte ozir jemati, ker te mogoče storé z potrebnimi opravili do konca priti ob onem času, ob katerem je ravno najlahkejšé delavcev dobiti.

Salatne rastline.

M. Rane sorte salate glavatice se od decembra do začetka marca v gnojne grede sejejo, presajajo in v njih v glave vzrejajo. Brž pa, ko spomlad le nekoliko v deželo poluka, se jeden del sajenk iz gnojne grede v vrtno grede presadi. Če ima skozi celo leto do jeseni na vrtu vedno salata glavatica pri rokah biti, se mora setev (sejejo se pa le boljše sorte) že začetek marca začeti in do začetka avgusta nadaljevati. V preteku tega časa se vsakih 14 dni setev ponavlja. Naj prijetnejša pa tudi redkejša je glavatica o času žetve, ki se mora takrat posejati brž, ko je prva za porabo. Množino sajenk, ktere se morajo v grede posaditi, določuje potreba. Sajenice se črevelj za črevelj in četrta druga od druge posadé. Zemlja se na znani način obdelava. Setvine grede ranih setev pod milim nebom se polagoma tako izredčijo, da se vsakega pol črevlja jedna sajenica pušča. Te se hitreje od presajenih razvijajo in prej v glave grejo.

V časih se salata glavatica tudi med fižol, brž ko se je posadil, prav redko sem ter tje zatosi. Pri okopavanju se preobilne sajenice potrgajo, druge pa pusté na svojem mestu nepresajene rasti. To je mogoče, ker salata, predno se fižol vzpenjati in ovijati začne, vzgodnjava in lahko odpravi.

Ravno tako se more salata tudi med kumare in med zimsko zelenjavo sejati, ker jo salata

mrešja zlasti zemnih bolh varuje in ker se za časa, ko druge prostore začno potrebovati in se razširjati, salata že lahko odpravi in porabi. Tako je mogoče več pridelkov na istem kosu zemljišča pridelati, kar je pri vrtnarju, keremu mora zemlja največi dobiček prinašati, zelo imenitno.

Sorte vezavne salate se navadno še le maja ali junija sejejo, da se morejo o dneih največe vročine rabiti. Te salatne sorte vročino lahkéjše prenašajo in ne grejo tako brž v glave in v seme. Toraj so dobre nadomestovke salate glavatice v tem letnem času. Vezavne salate ne grejo same ob sebi v glave in se morajo, če se hočejo nježni listi dobiti, povezati. (Dalje prih.)

Deželna sadje- in vinorejska šola pri Mariboru je še komaj 4 leta stara in že blagonosno upljiva na vse strani; tudi stroški postajajo od leta do leta manjši, ker se lastni dohodki množijo. Mislimo, da mnogim bralcem ustrežemo, ako nekoliko o tem važnem zavodu spregovorimo. Za sedaj hočemo objaviti nekaj iz jegovega proračuna in tiskanega paročila. Letošnji stroški so nastavljeni na 20.158 fl., dohodki pa na 4310 fl. tako, da bo dežela imela pokriti 15.848 fl., drugo leto pa 14.318 fl. — Od 1. marca 1875 do 1. marca 1876 je šola obiskovalo 28 učencev, med temi jih je 25 imelo štipendije. Izšolani učenci so nekteri dobili že lepe službe kot oskrbniki, dobro plačani viničarji ali gorniki, in vrtnarji. Lani od 2—28. avg. se je vršil poduk v sadje- in vinoreji za 15 štajerskih in 7 kranjskih učiteljev. Tudi urednik „Slov. Gospodarja“ se je udeleževal in mora priznati, da so gospodje, zlasti ravnatelj g. Göthe izvrstno vse razlagali in dokazivali. Potem je bil dvakrat za goste poduk o kletarstvu, kojega se je udeležilo 38 gospodov iz raznih krajev, med njimi tudi znani slovenski rodoljub g. J. Kukovec v Ljutomeru. Poduka za viničarje, od 14.—26. februarja se je želelo udeležiti 50 viničarjev, a poduk je letos bil samo namenjen dvajseterim; ostali morajo čakati. — Potni učitelj g. Kalman je o kletarstvu, sadje in vinorejstvu govoril v Spielfeldu, pri sv. Galu, Lipnici, potem v Poličanah in v Brežicah (slovenski?). Ravnatelj g. Göthe sestavlja sedaj zanimivo zbirko vseh zemljišč štajerskih, kder vinsko trto sadijo. Tudi je ustanovil meteorologično štacijo, kder vsaki den vremenske spremembe opazujejo in vestno zapišujejo!

Sejmovi. 24. marca v Slov. Gradcu. 27. marca v Dobovi, v Lembergu, v Teharjih, v Podplatah. 31. marca v Rogatcu.

Dopisi.

Iz Maribora. (Nemškutarji, — dr. Radaj, — g. Vajksl). Zastran poslednje naše volitve je še treba sledeče objaviti. Nemškutarji s svojim Wreclnom pri volitvi tepeni, so se hudo